

MICHAŁ POCZĄTEK

Arnold Drygas, lekarz i podróżnik. Szkic do portretu

Arnold Drygas, Physician and Traveler. Sketch for a Portrait

Streszczenie

Piła jest miastem rodzinnym wielu znamienitych Polaków. Biografia najbardziej szacownego księdza z tego miasta Stanisława Staszica jest dobrze znana. Pantaleon Wawrzyniec Szuman — sławny prawnik i społecznik, oraz Antoni Kiszewski, pedagog, są także bardzo często wymieniani.

Doktorowi Arnoldowi Drygasowi nie poświęcono tak wiele uwagi. Urodził się w Pile w 1876 roku. Jego życie pełne było tragicznych wydarzeń. Jego ojciec Antoni był nauczycielem w liceum oraz założycielem Polskiego Stowarzyszenia Przemysłowego. Zakres jego działalności obejmował kulturę, edukację i pracę na rzecz ojczyzny. Arnold Drygas studiował medycynę w Monachium, Giessen, Würzburgu i Berlinie. Po uzyskaniu dyplomu lekarza zamieszkał w Poznaniu. Został asystentem na oddziale internistycznym Szpitala Miejskiego. Na przełomie XIX i XX wieku został skierowany na Kujawy, aby przeciwdziałać epidemii duru plamistego. Następnie wrócił do Berlina i w latach 1902–1903 kontynuował studia. Opublikował kilka ważnych prac naukowych. Jego kariera została przerwana przez wielką osobistą tragedię — śmierć żony. Brał udział w podróży morskiej dookoła świata w charakterze lekarza pokładowego. Po kilku miesiącach podróżowania dotarł do Indii, gdzie prowadził prace badawcze wraz z francuskim bakteriologiem Lacoque'iem. Szczególne sukcesy odniósł w badaniach mikroba żółtej febry. Wyniki ich wspólnej pracy okazały się później bardzo pomocne w wyjaśnieniu wirusowej etiologii tej choroby oraz roli komarów w jej przenoszeniu. W drodze powrotnej do Polski doktor Drygas zachorował na zapalenie płuc i zmarł w Afryce 14 grudnia 1906 roku.

Słowa kluczowe: Arnold Drygas, biografia

Summary

The city of Piła was a hometown of many eminent Polish people. The biography of the most meritorious priest is well-known. Pantaleon Wawrzyniec Szuman a famous lawyer and national worker, and Antoni Kiszewski, a pedagogue, are also very often mentioned.

Doctor Arnold Drygas has not been given so much attention and regard. He was born in Piła in 1876. His life was full of tragic events. His father, Antoni was a teacher in a secondary school and the founder of Polish Industrialists Society. His sphere of activity concerned culture, education and patriotic work. Arnold Drygas studied medicine in Munich, Giessen, Würzburg and Berlin. After he had obtained the doctor's degree, he settled down in Poznań. He became an assistant at the internal ward of the municipal hospital. At the turn of the 19th century, he was sent to Cuiavia to deal with the epidemic of typhus fever. He went back to Berlin and in the years 1902–1903 continued his studies. Arnold Drygas published several important scientific papers. His career was interrupted by the death of his wife — a great personal tragedy. He took part in a voyage around the world as a doctor on board. After a few months of travelling, he arrived in India, where, together with French bacteriologist Mr. Lacoque, did some research work. He was successful in research of the microbe of yellow fever. The effects of their joint work were later very helpful in explaining virus etiology of that disease and the role of mosquitoes in its dissemination. On his way back to Poland, doctor Drygas fell ill. He suffered from pneumonia and died in Africa on 14th December 1906.

Key words: Arnold Drygas, biography

Piła, stolica regionu nadnoteckiego, jest miastem pochodzenia wielu wybitnych Polaków. Biografia księdza Stanisława Staszica, uczonego i działacza politycznego doby oświecenia, jest powszechnie znana. Często przypomina się zasłużone postaci prawnika Pantaleona Wawrzyńca Szumana i pedagoga Antoniego Kiszewskiego. Obaj żyli w XIX wieku. Pierwszy był orędownikiem sprawy narodowej w zaborze pruskim, drugi autorem pisanych w języku ojczystym podręczników oraz prekursorem jedwabnictwa w Wielkopolsce.

Osoba doktora Arnolda Drygasa nie doczekała się uwagi odpowiadającej niepospolitym dramatycznym dziejom jego życia.

Urodził się 17 kwietnia 1876 roku w Pile i tu rozpoczął edukację w szkole powszechnej. Był synem Antoniego, profesora gimnazjum, doktora filozofii i znanego publicysty Kuriera Poznańskiego¹. Antoni Drygas założył Poznańskie Towarzystwo Muzyczne i zorganizował Polskie Towarzystwo Przemysłowców. Towarzystwo Przemysłowców powstało w Pile w latach 70. XIX stulecia i prowadziło ożywioną działalność kulturalno-oświatową oraz patriotyczną. Przygotowywało akcje odczytowe poświęcone problematyce gospodarczej, kultywowało i propagowało wiedzę o Staszicu².

Do gimnazjum Arnold Drygas uczęszczał w Fuldzie, dokąd w owym czasie przenieśli się rodzice. Studia medyczne odbywał na uniwersytetach w Monachium, Gies-sen, Würzburgu i Berlinie. Po uzyskaniu stopnia doktora osiedlił się w Poznaniu, gdzie objął posadę asystenta oddziału wewnętrznego w Szpitalu Miejskim. Na przełomie wieków został oddelegowany przez rząd pruski na Ku-

jawy do walki z epidemią tyfusu plamistego. Odznaczył się determinacją i poświęceniem. Zabiegał o przestrze-ganie reżimu sanitarnego oraz zasad higieny osobistej jako jedynych wówczas skutecznych metod zwalczania groźnej riketsjozy. W latach 1902–1903 przebywał w Berlinie, w klinice słynnego internisty i neurologa, profesora Ernesta Leydena. Pogłębiał umiejętności praktyczne, uczestniczył w programach badawczych. Opublikował kilka wartościowych prac naukowych.

Niestety, osobista tragedia przerwała akademicką karierę Drygasa. Boleśnie dotknięty niespodziewaną śmiercią żony, w charakterze lekarza okrętowego, wyruszył w podróż dookoła świata. Po kilku miesiącach dotarł do Indii. Tam, wspólnie z francuskim bakteriologiem Lacoque'iem, prowadził owocne badania nad zarazkami żółtej febry. Ich obserwacje przyczyniły się do późniejszego wyjaśnienia wirusowej etiologii choroby oraz roli komarów w procesie jej przenoszenia.

W drodze powrotnej do kraju doktor Drygas zachorował na zapalenie płuc. Zmarł w Afryce 14 grudnia 1906 roku. Został pochowany daleko od rodzinnej ziemi³.

Jego sylwetka warta jest przypomnienia i przybliżenia, albowiem we wszystkich okresach krótkiego życia, wobec licznych przeciwności losu, postawa doktora Arnolda Drygasa wyrażała zawsze przykłądną sumienność i wierność lekarskiemu powołaniu. Powołaniu, które polega na służeniu bliźnim i poszukiwaniu prawdy.

Adres do korespondencji

al. Wojska Polskiego
64–920 Piła

¹ E. Żmizkiński: *Kto to był Drygas?*, „Ziemia Nadnotecka”, 1968, nr 6, s. 2.

² Z. Boras, Z. Dworecki: *Piła, zarys dziejów*, Piła 1993, s. 91.

³ Z. Boras: *Arnold Drygas*, „Głos Piłski”, 1960, nr 8, s. 2.